

Yaser Arafat (1929-2004)

Filistin Direniş Hareketi'nin ve Filistin davasının unutulmaz simgesi lideri Yaser Arafat, 24 Ağustos 1929'da Kahire'de dünyaya geldi. Kendi ve ailesi annesinin memleketi Kudüs'te doğduğunu iddia etse de doğum yeri Kahire olarak kesinleşmiştir. Ancak o, kendisini anne tarafından Filistinli ve Kudüslü görmüş, Filistin'de toprağı olmaması onu hep üzmüştür. Dört yaşındayken annesini kaybetmesi ve çocuk yaşta Kudüs'te İngiliz şiddetine şahit olması, mücadeleci kişiliğinin temelini attı. Üniversite yıllarında "Yâsir" lakabını edinen Arafat, Filistinli Öğrenciler Birliği başkanlığıyla liderliğini gösterdi. Kendi kanyıla imzaladığı dilekçeyle davasına sarsılmaz bağlılığını sergiledi.

1956 Süveyş Savaşı'nda edindiği tecrübeyle Filistin için bağımsız bir mücadeleye örgütlenmesinin gerekliliğine inandı. Mısır'dan ayrılıp Kuveyt'te mühendislikten kazandığı parayı Filistin davasına adadı. 1958'de kurulan el-Fetih, Arapça "ölüm" (hatf) kelimesinin "zafer" (feth) olarak tersten okunmasıyla isimlendirildi. Kendi kaderlerini Filistinlilerin tayin etmesi gerektiğine inanan Arafat, el-Fetih'in askeri kolu Asfa ile 1965'te İsrail'e ilk eylemleri başlattı. Bu eylemler, onu Filistin'i kurtaracak yegâne lider yaptı. 1967 Arap-İsrail Savaşı sonrası el-Fetih'in Karame'de İsrail saldırısını durdurması, Arafat'ın Arap dünyasındaki itibarını artırdı. Şubat 1969'da Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) başkanlığına seçilmesiyle bağımsızlık mücadelesinin ana teşkilatı haline geldi.

Bağımsız toprağı olmaması nedeniyle Arap ülkelerine bağımlıydı. Bu durum, Ürdün (1970-71 Kara Eylül) ve Lübnan'dan (1982) sürgün edilmesine yol açtı, son durağı Tunus oldu.

1974'te Rabat Zirvesi'nde FKÖ'nün Filistin halkının tek meşru temsilcisi olarak tanınması büyük bir zaferdi. Aynı yıl Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda belinde silahı ve elinde zeytin dalı ile yaptığı tarihi konuşma ile tüm dünyaca tanındı. "Elimde bir zeytin dalı ile bir özgürlük savaşçısının silahını taşıyorum. Zeytin dalının elimden düşmesine izin vermeyin" sözleri, Filistin davasının sembolü oldu. 1988'de sürgünde Filistin devletinin ilanı ve İsrail'i tanıdıklarını açıklaması, uluslararası meşruiyetini artırdı. 1990 Körfez Krizi'nde Saddam Hüseyin'e verdiği destek itibar kaybına yol açsa da gizli yürütülen ve 1993'te Washington'da imzalanan Oslo Barış Anlaşması ile İsrail ile karşılıklı tanıma gerçekleşti. Bu, ona 1994'te Yitzhak Rabin'le birlikte Nobel Barış Ödülü'nü kazandırdı. 1994'te Gazze'ye dönüşüyle sürgün hayatı sona erdi. 1996'da Filistin Milli Otoritesi başkanı seçilerek Ramallah'a yerleşti. Bu süreçte özellikle Hamas'ın cihadî operasyonları İsrail açısından ciddi problem yaratmaktaydı. Hamas ile olan ayrılıklarına ve İsrail'in bütün baskılarına rağmen Arafat, Hamas'ın muhalefetini bastırma noktasında hareket etmedi hatta bütün ayrılıklarına rağmen 1996'da Hamas komutanlarından Yahya Ayaş'ın suikast sonucu öldürülmesini sert bir şekilde kınadı.

Arafat açısından Oslo Barış süreci Filistin halkının vatan sahibi olmasının yoluydu ve bu bir gereklilikti. Süreç onun açısından bir teslimiyeti veya Filistin mukavemetinin sonu anlamına gelmiyordu. Filistin halkının devletleşmesi ve bütün haklarının teslimi noktasında gerekli kararları almaktan da çekinmeyen bir liderdi. Nitekim 2000 yılındaki Camp David zirvesinde İsrail ve ABD liderlerinin bütün ısrarlarına rağmen Kudüs'ün kutsallığına halel getiren, Kudüs'ün İslami kimliğini bozmayı hedefleyen ve Filistin halkının haklarını ihlal eden kararlara imza atmaktan kaçınması bu liderliğin göstergesi oldu.

Ancak barış süreci İsrail'in taahhütlerini yerine getirmemesiyle kötüleşti. Hemen ardından Ariel Şaron'un kışkırtıcı Kudüs ziyareti, ikinci İntifada'yı tetikledi. Şaron'un iktidara gelmesiyle Arafat, Ramallah'taki karargahında kuşatılarak fiilen etkisiz hale getirildi. Sağlığı kötüleştikten sonra Paris'e tedaviye gönderilen Arafat, 11 Kasım 2004'te 75 yaşında vefat etti. Ölüm nedeni açıklanmasa da mezarından alınan örneklerde yüksek oranda polonyum bulunması, zehirlenme iddialarını kuvvetlendirdi. Yaşamı boyunca uğradığı suikast girişimlerinden ve kazalardan mucizevi şekilde kurtulması ona "kefiyeli feniks" lakabını kazandırmıştı. Arafat'ın ölümü, Filistin siyasetinde belirgin bir boşluk bıraksa da mücadeleyle geçen bir ömürle Filistin tarihinde mümtaz yerini aldı.